

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Tarkastuslautakunta 13.5.2020 § 23

Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121 pykälän mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Valtuuston valitsemana tarkastuslautakuntana tilikauden 2019 ovat toimineet

Jäsen	varajäsen
Seppo Heikkala	Pentti Määttä
Leila Luksua	Maija-Leena Maaninka
Minna Ronkainen	Paavo Mursu
Pentti Hiltunen	Eila Seppänen
Markku Hyypiö	Leila Pyhtinen

Lautakunnan puheenjohtajana toimii Seppo Heikkala ja varapuheenjohtajana Leila Luksua. Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut kunnan tilintarkastaja Hilikka Ojala.

Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunta teki itselle koko valtuustokauden mittaisen tarkastussuunnitelman, jota on seurattu ja tarkennettu vuositasolla.

Lautakunta on arviointivuoden aikana seurannut muiden lautakuntien (hyvinvointi- ja toimintaympäristölautakunnan), valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksiä. Se on perehtynyt toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä vuoden 2019 tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Lisäksi on kuultu kunnan tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja kunnan johtavia viranhaltijoita sekä kunnanhallituksen puheenjohtajaa. Lautakunta on pitänyt 6 kokousta arviointikauden aikana.

Koska tilinpäätös ja arviointikertomus muodostavat yhdessä tutkittavan kokonaisuuden, ei tilinpäätöksen tietoja ole toistettu arviointikertomuksessa. Tässä arviointikertomuksessa lautakunta nostaa esiin olennaisia asioita, joihin toivottavasti jatkossa kiinnitetään erityistä huomiota.

Arvio vuoden 2018 arviokertomuksessa esitettyjen asioiden nykytilasta

Vuoden 2018 arviokertomuksessa esitettyjen kehittämiskohteiden osalta lautakunnat ja kunnanhallitus ovat antaneet vuoden 2019 aikana raporttinsa toimenpiteistä, joilla niitä on kohennettu/kohennetaan.

Arvio valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta

Strategiasta johdettujen kunkin vuoden toiminnallisten tavoitteiden tulee olla selkeitä ja niille tulee määritellä myös vaikuttavuuksia mm. mihin tavoitteilla pyritään.

Talousarvion ulkoiset toimintatulot toteutuivat 102 t€ yli talousarvion ja toimintakulut toteutuivat 183 t€ yli talousarvion, joten toimintakate ylittyi 81 t€. Verotuloja kertyi 123 t€ arvioitua vähemmän, valtionosuutta saatiin 464 t€ enemmän ja rahoitusmenoja (netto) 32 t€ enemmän, joten vuosikate oli 228 t€ arvioitua suurempi. Kunta lyhensi pitkäaikaisia lainoja 735 t€.

Kunnan lainakanta vuoden 2019 lopussa oli 11,2 M€. Asukaskohtainen lainamäärä oli 3.504 €/asukas, jossa vähennystä edellisvuoteen oli 139 €/asukas. Koko kuntakonsernin vastaavat luvut ovat lainakanta 16,4 M€ ja se väheni 0,45 M€ ja lainamäärä 5.138 €/asukas, jossa vähennystä oli 21€/asukas. Kunnan ja konsernin velkamäärän suuruus huolestuttaa tarkastuslautakuntaa.

Kunnan asukasluvun lasku on yksi kunnan talouteen vaikuttavista tekijöistä. Lautakunta pitää tärkeänä, että kunnan sekä asunto-, loma-, että teollisuustontteja markkinoidaan aktiivisesti. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä myös sitä, että kunta edesauttaisi asuntojen uudistuotantoa.

Verotulot ja valtionosuudet vuosina 2011 - 2019, €/asukas

€/asukas	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Asukasluku	3 818	3 738	3 647	3 633	3 477	3 426	3 367	3 236	3183
Verotulot	2 529	2 515	2 720	2 781	3 036	2 938	3 163	2 905	3134
Valtionosuudet	3 729	3 918	4 164	4 296	4 406	4 643	5 090	5 227	5298
Yhteensä	6 258	6 433	6 884	7 077	7 442	7 581	8 253	8 132	8432
Muutos.ed.v.€	222	175	451	193	365	139	672	-121	300
Muutos.ed.v.%	3,7	2,8	7,0	2,8	5,2	1,9	8,9	-1,5	3,7

Arvio käyttötalouden toteutumisesta

Käyttötalouden sitovuus on toimielimen nettobudjetointi. Jatkossa olisi hyvä tarkastella onko sitovuustasoa tarpeen pilkkoa pienempiin eriin.

Käyttötalous, netto t€	Ta+muutos	Toteuma	Poikkeama	Tot-%
Kunnanvaltuusto	-13	-15	-2	115
Keskusvaalilautakunta	-18	-8	10	44
Tarkastuslautakunta	-15	-12	3	80
Kunnanhallitus	-2313	-2156	157	93
Hyvinvointilautakunta	-22801	-22859	-58	100
Toimintaympäristölautakunta	-194	-386	-192	199
Koko kunta	-25354	-25436	-72	100

Yleishallinto

Toiminta

Elinvoiman kehittäminen on tärkeä asia, uutta yritystoimintaa pitäisi saada ja matkailua pitäisi kehittää. Mattiovi Oy:n lopettaminen oli iso tappio kunnalle. Kunnan elinkeinotoimi on käynnistänyt hankkeen, jonka tarkoituksena on kartoittaa ja löytää Soukkavaaran teollisuustiloihin uusia yrityksiä ja luoda uusia työpaikkoja. Hanketoiminta on ollut muutoinkin vilkasta. Kunta on ollut mukana useissa elinkeinojen kehittämiseen tähtäävissä hankkeissa.

Henkilöstön työhyvinvointikysely toteutettiin vuonna 2018 ja sen perusteella on laadittu toimenpidesuunnitelma, jolla vastataan kyselyssä havaittuihin hyvinvointihaasteisiin. Henkilöstökysely esimiestyön laadusta ja esimiestyön osaamiskartoitus on toteutettu vuonna 2019 ja sen perusteella käynnistetty esimiesvalmennus.

Sairauspoissaolot lisääntyivät 18,2 % edellisestä vuodesta.

Sairauspoissaolopäiviä oli 22,7 kpv/henkilö ja 28 kpv/henkilötyövuosi. Lyhyet 1-3 päivää kestävät sairauspoissaolokerrat jatkoivat kasvuaan, mutta myös pidemmät poissaolot kääntyivät nousuun. Merkittävin osa sairauspoissaoloista oli kestoaltaan yli 180 kpv (32,3 % sairauspoissaoloista), kun taas kustannuksiltaan merkittävin oli 1-3 kpv (48,9 % sairauspoissalokustannuksista).

Talous

Netto, 1000 €	TA 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot-%
Kunnahallitus	-2313	-2156	157	93
Keskushallinto	-1621	-1479	142	91
Hallintopalvelut	-329	-307	22	93
Ostopalvelut	-362	-402	-40	111
Lomituspalvelut	0	32	32	

Hyvinvointilautakunta

Toiminta

Toimialan palveluista suurin osa on ulkoistettu Coronaria Oy:lle ja Nuorten Ystävät ry:lle. Arviointi on kohdistettu kunnan omaan toimintaan. Coronaria Oy on esittänyt toiminnasta vuosiraportin, joka sisältää palvelusopimuksessa mainitut asiat.

Sosiaali- ja terveystoimen palvelut

Lain mukaiset määrääjat toimeentulotuessa, vammaispalveluissa ja lastensuojeluissa toteutuivat. Ikäihmisten palveluissa viivettä oli asumispalvelujen piiriin pääsemisen osalta.

Kuntouttavan työtoiminnan kanssa on tehty paljon työtä, mutta tuloksia on tullut hitaasti. Asetettuun kustannustavoitteeseen ei ole päästy, mutta suunta on laskeva.

Viranhaltijaresurssin riittävyys on riskitekijä.

Esi- ja perusopetus sekä lukiokoulutus

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet esi- ja perusopetuksessa. Oppilaiden sijoittuminen peruskoulun jälkeen on toteutunut 100 %. Samoin lukion liikunta- ja keramiikkakursseille osallistuvien määrä on toteutunut verrattuna asetettuun tavoitteeseen.

Posiolaisten lukiolaisten määrän vähenemisen vuoksi kehittämistyö lukiolaisten saamiseksi niin Venäjältä kuin muualta Suomesta on tärkeää. Syksyllä 2019 lukiossa aloitti kuusi venäläistä nuorta. Lukion houkuttelevuuden lisääminen on lisännyt kokonaiskustannuksia edellisestä vuodesta muun muassa kurssikirjalainaamon ja ilmaisen asuntolan vuoksi sekä siitä syystä, että pätevää opetushenkilöstöä on vakinaistettu keväällä 2019. Toisaalta kustannukset opiskelijaa kohti ovat pienentyneet edellisestä vuodesta suuremman opiskelijamäärän vuoksi.

Kansalaisopisto on pysynyt talousarviossa ja toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Kirjastotoimen nettokustannukset ovat hiukan nousseet edellisestä vuodesta. Tapahtumia on järjestetty runsaasti ja lainamäärät ovat lisääntyneet. Kirjasto on saanut hyvää palautetta, omatoimilainaaminen on toiminut hyvin ja on ollut runsaasti käytössä.

Kirjaston sisäilmaongelmat aiheuttavat edelleen haittaa työntekijöille ja asiakkaille.

Vapaa-aikatoimi on toiminut edellisten vuosien tapaan ja asetetut tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

Varhaiskasvatus ja päivähoito

Päivähoidossa lähes kaikki määrätavoitteet ylittyivät. Erityisesti sekä ilta-, yö- ja viikonloppuhoidon että esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tarve kasvoi.

Merkittävimpiä riskejä ovat henkilöstöressurssien ja varhaiskasvatustilojen riittävyys.

Talous

Netto, 1000 €	TA 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot-%
Hyvinvointilautakunta	-22801	-22859	-58	100
Hallinto ja tukipalvelut	-879	-881	-2	100
Terveyspalvelut	500	443	-57	89
Sosiaalipalvelut	7	-45	-52	
Ostopalvelut	-17152	-17145	7	100
Perusopetus	-3226	-3157	69	98
Lukiokoulutus	-701	-686	15	98
Kansalaisopisto	-223	-175	48	78
Kirjasto	-241	-237	4	98
Vapaa-aikatoimi	-204	-208	-4	102
Päivähoito	-682	-768	-86	113

Toimintaympäristölautakunta

Toiminta

Toimintaympäristölautakunnan asettamat tunnuslukutavoitteet on saavutettu.

Merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä aiheuttavat rakennusten sisäilmaongelmat ja muut yllättävät korjaustarpeet vanhenevassa rakennuskannassa. Peruskorjaukset pitäisi pystyä tekemään ennen kuin aloitetaan uusia urakoita.

Resurssipulan takia katselmuksien hoitaminen asiakkaiden toivomina ajankohtina on tuottanut vaikeuksia. Rakennusvalvonta on ollut kiinni heinäkuussa, jolloin vapaa-ajanasukkaat olisivat tarvinneet palveluja. Tarkastuslautakunnan mielestä palveluja on oltava saatavilla myös kesän aikana.

Talous

Talousarvion ylitys on 192 tuhatta euroa. Talousarvio tulee laatia realistiseksi ja talousarvion toteutumista tulee jatkuvasti seurata. Jos näyttää siltä, että talousarviotavoitteeseen ei päästä, muutosta tulee hakea valtuustolta tilikauden aikana.

Suurin toimintakateylitys on yhdyskuntapalveluissa 140 t€, josta 91 t€ tuli toimintatuottojen alituksesta ja 49 t€ määrärahojen ylityksestä.

Tarkastuslautakunta on sitä mieltä, että toimintaympäristön palvelualueella tulisi kartoittaa ja selventää esimiesten ja lautakunnan vastualueet.

Netto, 1000 €	TA 2019	TP 2019	Poikkeama	Tot-%
Toimintaympäristöltk	-194	-386	-192	199
Hallinto	-237	-249	-11	105
Viranomaispalvelut	-51	-52	-1	102
Yhdyskuntapalvelut	-316	-456	-140	144
Liiketoiminta	381	321	-60	84
Tilapalvelu	29	49	20	169

Arvio investointien toteutumisesta

Investointien sitovuus valtuustoon nähden on talousarviossa asetettu joko hankkeittain tai hankeryhmittäin nettotasolla. Investointimäärärahat tulee varata ao. vuoden talousarvioon. Poikkeustapauksissa lisämäärärahaa tulee hakea valtuustolta tilikauden aikana.

Investointimenoihin on varattu 1447 t€ määräraha ja toteutui 1020 t€ eli toteutuma oli lähes 70 %. Olennaisin investointi tilikauden aikana on kuntosalin rakentaminen, talousarvio 380 t€ ja toteuma 348 t€.

Lautakunta suosittelee edelleen investoinneille kokonaistarkastelua. Investoinneista tulisi valtuustolle hankkeen valmistuttua esittää alkuperäinen kustannusarvio, kumulatiivisesti hyväksytyt budjetit ja kokonaistoteuma hankkeen loputtua.

Konsernin tavoitteiden toteutuminen

Posion Taika-asunnot Oy:n talous on ollut vakaa ja maksuvalmius hyvä. Yhtiö on päättänyt ottaa lainaa Posion kunnalta miljoona euroa uuden rivitalon rakentamista varten. Tilikauden aikana lainaa on nostettu puoli miljoonaa euroa. Ahosentie 45 rivitalojen tasearvot 572. 975 euroa kirjattiin alas tilinpäätöksessä. Yhtiön kiinteistökanta on iäkästä ja korjaus- ja kunnostustyöt lisääntyvät.

Posion Vesi ja Lämpö Oy:n toiminta on ollut kannattavaa ja maksuvalmius on ollut riittävä. Kunnalle olevaa velkaa on pystytty lyhentämään. Tarkastuslautakunta pitää riskinä vanhentunutta vesi- ja viemäriverkostoa.

Tilintarkastajan tilintarkastuskertomus

Tilintarkastaja on esittänyt vuoden 2019 tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille edellyttäen, että valtuusto hyväksyy toimintaympäristölautakunnan toimintakateylityksen. Tarkastuslautakunta antaa arviointikertomuksen valtuustolle ja edellyttää, että toimielimet antavat vastauksen arviointikertomuksessa esitettyihin havaintoihin.

Yhteenveto

Posion kunnan taloudellinen tilanne on kohtalainen. Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää 4,6 miljoonaa euroa. Kuntakonsernitasolla tunnusluvut täyttävät kuitenkin vielä kriisikuntakriteerit muun muassa omavaraisuusasteen ja velkaantuneisuuden osalta.

Alkuvuonna 2020 alkanut korona-epidemia aiheuttaa muutoksia kunnan tämän vuoden toimintaan ja talouteen ja tälle vuodelle laadittua talousarviota joudutaan arvioimaan uudelleen.

Kunnalla ja tytäryhtiöillä on paljon kiinteistöjä, jotka ovat tasearvoltaan korkeita. Tarkastuslautakunta suosittelee suunnitelman tekemistä, jossa kartoitetaan kaikkien kiinteistöjen nykyinen käyttö ja arvo sekä mahdollinen tulevaisuuden käyttö ja remontointitarpeet ja arvioisi samalla, onko kiinteistöjen poistosuunnitelma realistinen.

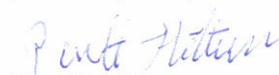
Henkilöstön työhyvinvointia edistäviä toimenpiteitä tulee määrätietoisesti ja suunnitelmallisesti edelleen jatkaa. Kunnan palvelutarjonta on pysynyt edelleen kohtuullisen hyvänä ja sote-palvelujen saatavuus määräajassa on ollut pääsääntöisesti lain mukaista.

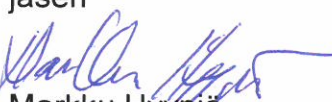
Tarkastuslautakunta esittää erityiset kiitokset kunnan asukkaiden hyväksi tehdystä työstä kaikille työntekijöille ja päättäjille.

Allekirjoitukset

Posiolla 13.5.2020

Seppo Heikkala
puheenjohtaja

Pentti Hiltunen
jäsen

Markku Hyypio
jäsen

Leila Luksua
varapuheenjohtaja

Paavo Mursu
jäsen